

1

Hamlingshistorik

- 3400 år gammalt
- Tidigaste formen av vinterfoder och vedproduktion
- Lövtäkt, klappning, hamling, bryter löv....
- Levande biologisk kulturarv

Pro Natura

2

3

Hamling enligt Svensk Standard, 2020

- **regelbunden beskärning vid en förutbestämd höjd eller punkt**
 - Anm. 1 till termpost: Beskärningen ska alltid ske nära tidigare beskärningspunkt utan att skada äldre vävnad.
 - Anm. 2 till termpost: Hamling är ursprungligen en metod för lövtäkt och anskaffning av bränsle.
 - Anm. 3 till termpost: I Sverige upprepas *hamling* vanligen med 3-6 års intervall.

Pro Natura

4

5

6

7

8

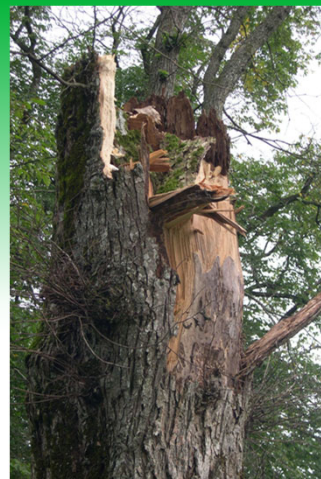
Vad händer när man beskär/hamla träd?

- För att tränga in i detta ämne behöver vi gå genom lite evolution och trädphysiologi

Pro Natura

9

Pro Natura

10

Pro Natura

11

Pro Natura

12

13

Skottbildning

Epikorma/vattenskott

- Skott som växer ut från äldre stampartier
- Men kan komma från vilande ELLER adventivknoppar.
- Varierar mellan trädslag och individer.
- Bra om man vill hamla!

Pro Natura

14

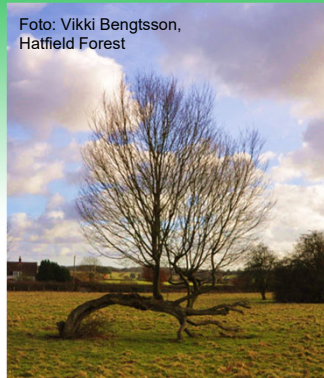
15

16

Obegränsad tillväxt och iterativ tillväxt

- Kan bilda nya skott, rötter, ved och bark genom hela livet
- Det finns ingen teoretisk gräns för ett träds kapacitet att bilda ny vävnad

Pro Natura

17

Fysiologisk funktion i splintveden

- Överlevnads-strategier fokuserar på att bibehålla fysiologisk funktion i splintveden

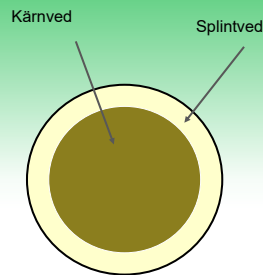
Pro Natura

18

Splintved & kärnved

Splintved

- Levande vävnad
- Högt fuktighetsinnehåll
- (Passivt) försvar mot funktionsförlust & svampaktivitet
- Om den blir skadad kan ett aktivt försvar initieras

Pro Natura

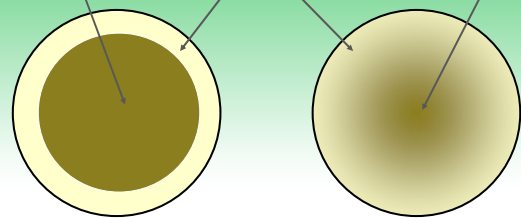
19

Kärnved, splintved & avsaknad av äkta kärnved

Kärnved - avgränsad och förutbestämd livslängd av splintved ex. ek (motståndskraftig hos vissa trädslag)

Splintved (har ett aktivt försvar)

Avsaknad av äkta kärnved - gradvis åldras, ex. bok (ej motståndskraftig)

Pro Natura

20

Kallus/adaptivved

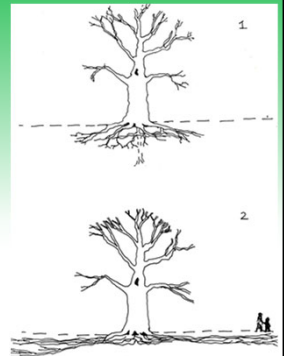

Pro Natura

21

Rötter

- Vanligen < 1 m djup
- Rötter och krona behöver vara i balans = hamling påverkar rötter
- Förankra trädet
- Ta upp vatten och näring
- Förvara kolhydrater och vatten
- Försvara trädet

Pro Natura

22

Livs-/utvecklingsstadier hos träd

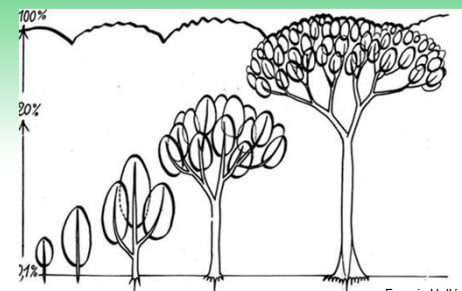
- För människor är kronologisk ålder (år) och utveckling starkt sammanlänkade.
- Träd har en mycket svagare koppling mellan kronologisk ålder och utveckling.
- Livsstadier hos ett träd är inte alltid linjära.

Pro Natura

23

Kronutveckling genom iterativ tillväxt

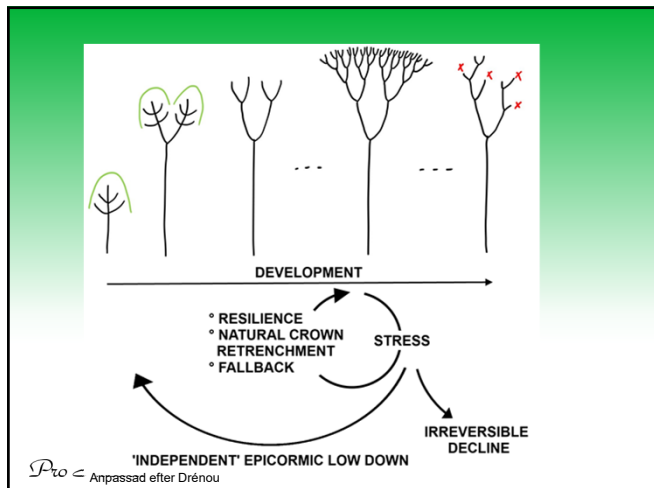
Repetition/dubblett/kopia av det 'unga trädet'

Pro Natura

Francis Hallé

24

25

Vad händer när man hamlar?

- Ökat ljusinsläpp
- Hormonförändring
- Både vilande och adventiva knoppar stimuleras
- Nya skott produceras
- En del rötter dör
- Kallus bildas - sårved
- Omfördelning av sockerarter

Pro Natura

26

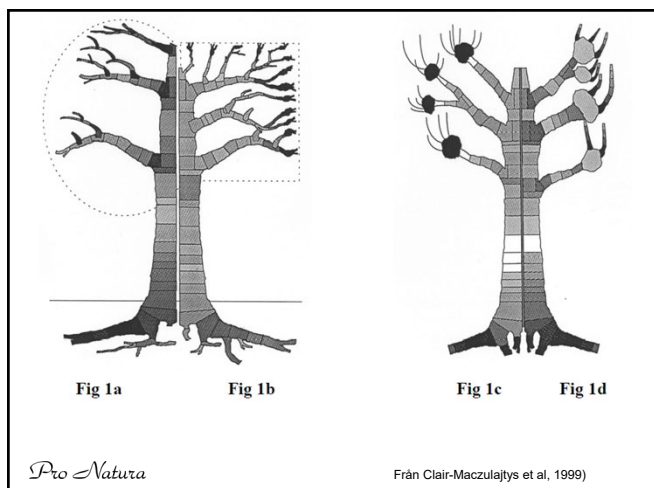

27

Evig ungdom?

Pro Natura

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

Tidigare respons?

43

44

Klimat och tillgång till vatten

Pro Natura

45

Gamla hamlade träd - konsekvenser

- Vad är målet med arbete?
- Har du gjort en riskbedömning?
- Vad är konsekvenser av arbete?
- Antal gamla hamlade träd?
- Alternativa skötselmetoder?
- Arbetsmiljö/säkerhet
- Förenligt med Svensk Standard?
- Förlust av biologisk mångfald?

Pro Natura

46

Skillnader mellan trädslag

Trädslag	Bildning av epikorma skott 1 = få 3 = många	Splintvedens motståndskraft mot röta 1 = låg 3 = hög	Den centrala vedens motståndskraft mot röta 1 = liten 3 = stor	Poäng avseende hur väl arten svarar på beskärning 1 = mindre förmåga att klara sig, 3 = klarar beskärning väl.
<i>Fraxinus excelsior</i>	3	3	2 (1)	1-2-3
<i>Taxus baccata</i>	3	3	3	1-2-3
<i>Fagus sylvatica</i>	2	2	2	1-2-3
<i>Betula pendula</i>	2	1	1	1-2-3
<i>Quercus robur/petraea</i>	2	3	3	1-2-3
<i>Tilia cordata/platyphyllos</i>	3	3	1	1-2-3
<i>Acer campestre/platanoides</i>	2	2	1	1-2-3
<i>Salix spp.</i>	3	1	1	1-2-3

47

Årstid

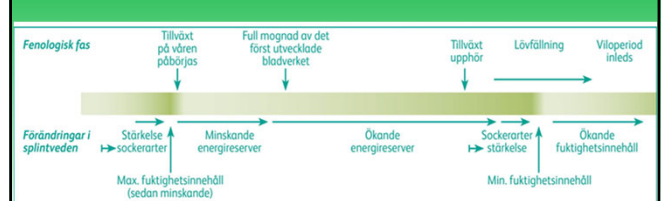
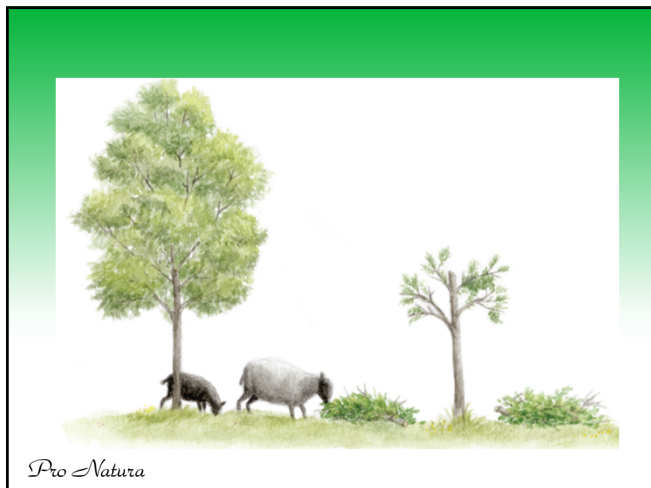

Fig. 4.15: Generell vägledning till relativt "bra" och "dåliga" tider på året för beskärning av lövträd.
Ju mörkare färgton, desto bättre tidpunkt för de flesta trädslag

- Sommaren vanligt i Sverige
- Undvik tiden för lövsprickning och lövfällning samt när det är riktigt kallt.

Pro Natura

48

Pro Natura

49

Tack! Frågor?

50

Länkar

[VETree - Skötsel av gamla hamlade träd som fortfarande hamlas regelbundet on Vimeo](#)

[SIS-standarder – Svenska Trädföreningen](#)

[Pole thinning old pollards](#)

www.vetcert.eu

Pro Natura

51